

Golobrodská, Marharyta (2020): Konstrukce, prožívání a reflexe domova studenty v imigraci. Bakalářská práce, Praha, Univerzita Karlova, FHS, 65 s.

Předložená bakalářská práce je zajímavým pohledem na fenomén domova. Autorka „domov“ uchopila ve významové mnohavrstevnosti. Tuto mnohavrstevnost sledovala pohledem vybrané skupiny ukrajinských studentů, kteří studují v Praze a žijí v České republice v postavení migrantů-cizinců s omezenou dobou pobytu. Přihlásila se k fenomenologickému výkladu „domova“ a svůj přístup důsledně dodržela. Tento přístup je v české antropologii, která se zabývá domem, bydlením a bytovými poměry, neobvyklý. Již proto je přínosem, který zasluhuje pozornost.

Marharyta Golobrodská práci strukturovala do dvou výkladových celků, rozsahem téměř identických. První blok představují čtyři kapitoly, které lze chápat jako vstupní. Jsou velice podrobným uvedením do teoretického přístupu autorky k vytčenému problému. Seznamují s koncepcí výzkumu, s metodologií výzkumné práce a popisují skupinu informátorů z řad ukrajinských studentů. Druhý výkladový blok, který z mého pohledu je vlastní podstatou předložené práce, má dvě roviny. Prezентuje jednak interpretaci výzkumem zachycených názorů a postojů studentů k „domovu“, přesněji jejich chápání pojmu „domov“, jednak jejich zkušenosti s bydlením v Praze. V těchto kapitolách autorka ukázala, co vše studenti označují slovem „domov“ a jak se k těmto významově odlišným „domovům“ vztahují. Interpretovala však také, jak hodnotí různé jim dosažitelné způsoby bydlení v realitě pobytu v Praze, jaké mají zkušenosti se skupinovým a individuálním bydlením. Charakterizovala jejich představy o optimálním bydlení (realizované i nerealizované). Pojednala také o deklarovaných kulturních a společenských potřebách studentů při bydlení a o zpřítomňování jejich vzpomínání na Ukrajinu v prostoru „bytu“, který dočasně obývají.

V následujícím hodnotícím komentáři se zaměřím na pasáže předložené práce, které mě zaujaly.

V rozpravě o metodologii to bylo označení „etnografické procházky“ pro komentovanou prohlídku interiéru bytu. Fenomenologickému přístupu plně odpovídá i absence v etnografii běžného popisu bytu, jeho vybavení, vyznačení funkčních sfér, nákresy plánek, a také důsledná fotodokumentace. V pojetí výkladu autorky nebyly významné. S fotodokumentací (a nahrávkou videa) pracovala pouze jako s poskytnutým dokumentem. I když plně respektuji fenomenologický přístup autorky, konfrontaci reality a subjektivního vjemu bych vítala.

Pokud jde o skupinu informátorů, tvoří ji nejen studenti různého stáří a oborové specializace, ale především z různých oblastí rozsáhlého teritoria Ukrajiny, oblastí kulturně vzdálených a také z různých typů lokalit. Pouze můj dotaz. Nalezla autorka postoje rozdíly, které by vycházely z této různosti?

„Domov“ studenti zřejmě vážali na lokalitu a společnost sobě citově blízkou. Nalezla autorka v jejich výrocih přímé spojení byt=domov? Výroky, které uvádí, se mi nejeví jako jednoznačné. Naproti tomu ve výhledu do budoucnosti jsem toto spojení nalezla. Při obhajobě může autorka toto téma rozvést.

Rozprava o výběru typu bytu a způsobech bydlení v něm zaujme zejména otázka skupinového bydlení, v současnosti módní trend mladých mužů a žen bez partnera. V českém prostředí se nikdy netýká kolejí, naopak pro studenty (a nejen je) je východiskem kolej (nebo rodinu) opustit. Pociťovaná negativa ubytování na koleji zaznamenala ve výpovědích ukrajinských studentů i M. Golobrodská. Navíc je zaznamenala v situacích překvapivých a z českého pohledu hraničících

s neohleduplností. Týkaly se vzájemné komunikace, vztahu k vlastnictví druhého a dalších situací. Překvapuje tolerance ukrajinských studentů a jejich vstřícnost k požadavkům spolubydlících na kolejích. Při společné bydlení v pronajatém bytě zachytila M.Golobrodská již jiné postoje. Skutečnost, že tyto postojové nuance interpretovala, je nesporným kladem její práce.

Interiér bytu jako připomínka země původu je vděčným tématem i pro antropologa a etnologa. Autorka však připomínání Ukrajiny v prostorech bytu pojala jako „místo připomínání domova“, tedy šířeji než je v etnologické literatuře běžné. Vedle stručně zmíněných fotografií, státní vlajky a knih sem situovala i možnost hovořit rodným jazykem (i když by mě oslovila také úvaha o toleranci k ruštině, rusínštině a regionálním dialektům vůbec). Táže se: viděla autorka i jiné artefakty než výše zmíněné?

Bakalářská práce M.Golobrodské je nápaditá svým pojetím i interpretací získaných dat. Zpřístupňuje názory ukrajinských studentů v přímočaré autenticitě. Přináší další pohled do studia bydlení.

Práce splňuje požadavky kladené na bakalářské závěrečné práce. Prokazuje schopnost autorky přemýšlet a odvahu vstupovat do nevyšlapaných cest. Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím jako práci výbornou.

Mirjam Moravcová